

จุลสาร

สวนพฤษศาสตร์โรงเรียน

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๘

มกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐

ประมวลพระราชประวัติ ฯ

ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ต่อจากฉบับที่แล้ว

3. พระบุคลิกภาพและพระอุปนิสัยอันดีงามส่วนพระองค์

เป็นที่กล่าวขานและประจักษ์แก่สายตาครูอาจารย์ ตลอดจนพระสหายในโรงเรียนจิตรลดาทุกคน ว่า 'เจ้าฟ้าหญิงสิรินธร' หรือ 'ตุลกระหม่อมน้อย' ทรงมีพระอุปนิสัยร่าเริง แจ่มใส ช่างคำริ ช่างสังเกต ทรงมีพระมนุษยสัมพันธ์ล้ำเลิศ กล่าวคือ ทรงวางพระองค์ถูกต้องต่อบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระองค์

ทรงนิพนธ์เช่นนี้เพราะสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงอ่านบทกลอนที่ไพเราะจากวรรณคดีไทย ให้ทรงจดจำ จึงโปรดวรรณคดีไทย และเป็นจุดให้เริ่มสนพระทัยเรื่องราวตำนาน ตลอดจนประวัติศาสตร์ไทย อีกประการหนึ่ง ในสมัยที่ไม่โปรดวิชาภาษาอังกฤษเท่าไรนักนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงชี้แจงว่า "ทำไมคนเราต้องเรียนภาษาอังกฤษ" และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เริ่ม

ก) พระราชบิดาและพระราชมารดา

ทรงเป็นราชธิดาที่มีความกตัญญูกตเวทียิ่ง นำสรรเสริญยิ่งนัก นอกจากบทกลอนเรื่อง 'บิดา' ยังทรงนิพนธ์เรียงความเรื่อง 'แม่' เอาไว้ มีใจความว่า :- "คำว่า 'แม่' ดูจะเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ที่มีมนต์ขลัง มีความหมายกินใจอย่างลึกซึ้ง และลึกซึ้งมากที่สุด แม่เป็นผู้ให้กำเนิดเป็นเพื่อนคนแรกในโลก และเป็นครูคนแรก" เหตุที่

ทรงสนภาษาอังกฤษจากง่ายไปจนยาก ในที่สุดก็ทรงศึกษาได้ดีในวิชาภาษาอังกฤษ เพราะพระมหากษัตริย์คุณ เอาพระทัยใส่ของ 'สมเด็จพระแม่' จึงทรงลงท้ายเรียงความว่า :- "เรื่องของแม่มิมีมากมายเกินกว่าจะกล่าว นับว่าข้าพเจ้าโชคดีที่มีทั้งพ่อและแม่ที่เป็นแนวทางให้ยึดถือได้อย่างภาคภูมิใจ"

ข) ต่อครู :

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีสัมมาคารวะต่อครูอย่างสม่ำเสมอเคยวางองค์อย่างไรก็อย่างนั้น แม้จะพ้นสมัยทรงพระเยาว์ที่เคยศึกษาในจิตรลดาไปแล้วก็ตาม ยังคงพนมพระหัตถ์ไหว้ครูเสมอก่อให้เกิดความปิติซาบซึ่งต่อคณะครูอาจารย์ทุกคน ขอยกตัว

ต่อจากหน้า 1

อย่างอาจารย์กำชัย ทองหล่อ ซึ่งเคยถวายพระอักษร พระองค์ แม้ว่าอาจารย์จะชราภาพมาก และมีได้มาสอน ประจำทุกวันก็ตาม แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ยังทรงรำลึกถึงพระคุณของท่านที่ ปลุกฝังให้ทรงพระปรีชาแตกฉานทางด้านภาษาไทย ตั้งแต่ สมัยทรงพระเยาว์ ดังนั้นในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ และวัน สงกรานต์ จึงทรงพระกรุณาเสด็จเป็นการส่วนพระองค์ไป จนถึงบ้านของอาจารย์เพื่อพระราชทานพรและของขวัญ

ค) ต่อพระสหาย :

ในด้านการศึกษา นั้น ทรงนำหน้าพระสหายรุ่นราว คราวเดียวกัน บางครั้งทรงเข้าพระทัยในสิ่งที่นักเรียนคนอื่นยังไม่เข้าใจ สมัยทรงพระเยาว์เคยทรงอึดอัดพระทัย แต่เมื่อ ทรงเจริญวัย ก็ทรงได้รับคำสั่งสอนจากสมเด็จพระบิดาว่า ให้ทรงเห็นใจคนอื่นและช่วยเหลือเพื่อนในทางที่เหมาะสมที่ควร ไม่ควรรำคาญเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า จากนั้นมาทรงเข้า พระทัย ให้ความช่วยเหลือโดยไม่เคยทรงหวงวิชากับพระสหายที่เรียนด้อยเลย ส่วนในด้านการร่วมกิจกรรมต่างๆ นอกเหนือจากวิชาเรียน ทรงสนุกสนานเป็นกันเองกับเพื่อนๆ โปรดร่วมกีฬาเป็นทีม โปรดรำไทย โปรดคิด บทละคร เล่นละคร ทรงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ต่อกิจการที่เป็น ไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เห็นได้จากพระราชจริยาวัตร ในขณะที่ศึกษาวิชาอนุภาซาด ซึ่งมีหลักให้บำเพ็ญตนเป็น ประโยชน์ทั่วไป

สิ่งที่ประทับใจพระสหายและนักเรียนจิตจรลดา ร่วม สมัย เห็นจะได้แก่ความเป็นกันเอง ทรงเป็นที่ที่เทิดทูนและรัก โครของเพื่อน ๆ ในครั้งที่โรงเรียนถวายการจัดเลี้ยงฉลอง พระปรีชาสามารถ ที่ทรงได้รับพระราชทานเข็มเรียนดี ป.๗

นั้น พระสหายแบกพระองค์ขึ้นป่าและเดินไปรอบ ๆ ห้องประชุม ก็ทรงเห็นว่าสนุกดี ด้วยทรงมีพระอารมณ์ ชื่นนันทน์เอง

นอกเหนือจากทรงมีมนุษยสัมพันธ์อันล้ำเลิศนี้แล้ว สำหรับองค์เองนั้น ทรงเป็นเจ้านายที่มีความรับผิดชอบต่อ สถานภาพของพระองค์ คือ ทรงรักหน้าที่และรับผิดชอบทั้ง พระราชกิจส่วนพระองค์ และการเล่าเรียนศึกษา ตลอดจน หน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ เช่น หัวหน้าชั้นเรียน และกรรมการ นักเรียน ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทรงได้รับเลือกอยู่ใน คณะกรรมการของโรงเรียน ทรงดำรงตำแหน่งประธานชมรม ห้องสมุด และทรงเป็นประธานนักเรียนหญิงในปีสุดท้ายที่ ทรงศึกษาที่โรงเรียนจิตรลดาด้วย นอกจากช่วยเหลือส่วน รวมแล้ว สิ่งที่ทรงถือว่าสำคัญที่สุด ก็คือ การปฏิบัติหน้าที่ ให้สมบูรณ์ พระองค์ส่ง 'การบ้าน' ตามกำหนดเวลาเสมอ

อ่านต่อฉบับหน้า

ข่าวสมาชิก

ร.ร. บัวลาย

เมื่อวันที่ 11-12 พ.ย. 39 เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ได้ไปเยี่ยมชมความก้าวหน้าของสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ที่โรงเรียนบัวลาย อ. บัวใหญ่ จ. นครราชสีมา พร้อมกันนี้ก็ได้ฉายวิดีโอทัศน์แนะนำโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนให้คณะอาจารย์ได้ชม พร้อมกับแนะนำวิธีการค้นข้อมูลพรรณไม้ จากหนังสือเพื่อจัดทำป้าย และแนะนำในการนำสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนไปใช้ในการเรียน การสอนวิชาต่างๆ

ร.ร. บ้านหนองกระตี่

14 พ.ย. 39 เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ได้ไปเยี่ยมชม ความก้าวหน้าของสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ที่ ร.ร. บ้านหนองกระตี่ อ. สองพี่น้อง จ. สุพรรณบุรี ได้แนะนำการค้นข้อมูลพรรณไม้จากหนังสือเพื่อจัดทำป้าย ข้อมูลพรรณไม้ และการนำสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ให้กับอาจารย์ได้นำไปฝึกสอนนักเรียนต่อไป

◆ คณะอาจารย์กำลังชมวิดีโอทัศน์แนะนำโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ

ร.ร. บ้านดอนโพ

19 พ.ย. 39 เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ได้ไปติดตามความก้าวหน้าของสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่โรงเรียนบ้านดอนโพ อ.เมือง จ. สุพรรณบุรี ซึ่งขณะนี้ทางโรงเรียนได้จัดทำป้ายข้อมูลพรรณไม้ และนำต้นไม้เข้าปลูกเพิ่มในบริเวณสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และจัดแยกประเภทพรรณไม้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มไม้ดอก พืชสวนครัว พืชสมุนไพร และจะได้ดำเนินงานในขั้นต่อไป

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

12 ธ.ค. 39 คุณพรชัย จุฑามาศ รองผู้อำนวยการคณะกรรมการบริหารโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ พร้อมด้วยคณะฯ ได้เดินทางไปที่ ร.ร. สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน เพื่อเยี่ยมชมและรับทราบผลการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ซึ่งขณะนี้ทางโรงเรียนได้รวบรวมพืชตระกูลปาล์ม และสำรวจรายชื่อต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน พร้อมกับส่งให้อาจารย์จากภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ช่วยตรวจสอบ และจะดำเนินการทำป้ายต่อไป นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีโครงการรวบรวมพืชที่ขึ้นต้นด้วย “มะ, พรรณไม้ในวรรณคดี, และพืชน้ำ” ทั้งนี้ทางโรงเรียนจะดำเนินงานร่วมกับคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่อไป

โรงเรียนศรีน้ำศึกษา

ขอแสดงความยินดีกับโรงเรียนศรีน้ำคำศึกษา อ. ม่วงสามสิบ จ. อุบลราชธานี ในการส่งกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเข้าประกวด ในชื่อว่า “โครงการอนุรักษ์ธรรมชาติสู่สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน” ซึ่งบริษัทสยามกลการ จำกัด ได้จัดการประกวดผลงานโครงการเพื่อสิ่งแวดล้อม รายการ “นิสสัน อิงค์เอิร์ธ สานใจเด็กไทย” ครั้งที่ 3 ประจำปี 2539 ซึ่งในฉบับที่แล้วเราได้ลงข่าวการติดอันดับ 1 ใน 10 ของโรงเรียนศรีน้ำคำศึกษาไปแล้ว และครั้งนี้เป็นการตัดสินรอบชิงชนะเลิศก็สามารถคว้ารางวัลรองชนะเลิศอันดับ 4 มาอีก และขอขอบคุณท่านอาจารย์ใหญ่โรงเรียนศรีน้ำคำศึกษา ที่ได้กรุณาส่งข่าวให้ทางกองข่าวจุลสารฯ ทราบโดยตลอด

◆ คณะอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนศรีน้ำคำศึกษากับผลงานที่ส่งเข้าประกวด

เทคโนโลยีชีวภาพของประเทศไทยในปัจจุบัน(7)

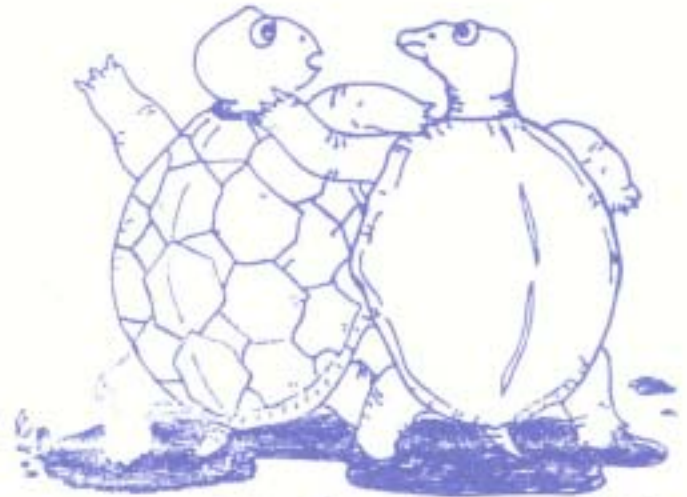
เรียบเรียงโดย ปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์

จากฉบับที่แล้ว ที่กล่าวถึงสารพันธุกรรมที่เราเรียกว่า ดีเอ็นเอ ซึ่งอยากจะปูพื้นฐานน้อง ๆ ให้ทราบว่า ดีเอ็นเอคืออะไร และมีความสำคัญอย่างไรกับสิ่งมีชีวิต

ดีเอ็นเอเป็นสารประกอบที่บรรจุไปด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความจำเพาะทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดและทำให้สิ่งมีชีวิตมีพัฒนาการและตอบสนองต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันไป เพราะว่าดีเอ็นเอของสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดจะคล้ายคลึงกันแต่ไม่เหมือนกัน น้อง ๆ อาจจะงงว่า อะไรคือความจำเพาะเจาะจง อะไรคือสิ่งเร้า อะไรคือพันธุกรรม ซึ่งจะค่อยๆ อธิบายเป็นเรื่อยๆ ไป เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง และกระชับรัดกุม

ความจำเพาะเจาะจงของดีเอ็นเอ ของสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิด ไม่ว่าจะเป็น พืช สัตว์ และจุลินทรีย์ ล้วนมีความจำเพาะเจาะจง หรือมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว หรือเรียกให้ชัดเจนว่า ไม่เหมือนใคร พืชก็จะไม่เหมือนกับสัตว์ หรือสุนัขย่อมไม่ใช่แมว ตะพาน้ำย่อมไม่ใช่เต่า ถึงจะมีความคล้ายคลึงกัน หรือเหยี่ยวย่อมไม่ใช่แมงดาทะเลเป็นต้น แม้แต่คนที่ว่าคล้ายกับสิง แต่คนก็ไม่ใช่สิง ลักษณะที่แสดงออกมาให้เราเห็นเหล่านี้แหละคือ เอกลักษณ์เฉพาะตัว ของใครของมันและสำหรับพืชก็เช่นเดียวกัน ข้าวกับหญ้าคาดูเพียงผิวเผินอาจคล้ายคลึงกัน แต่ข้าวก็คือข้าว หญ้าคาก็คือหญ้าคา ย่อมไม่เหมือนกัน สิ่งมีชีวิตที่กล่าวมาเราสามารถมองโดยสายตาของเรา เราก็สามารถแยกความแตกต่างระหว่างชนิดได้ไม่ยากนัก อาจจะต้องใช้ความสังเกต และจดจำลักษณะสำคัญเฉพาะตัวของแต่ละชนิดไป แต่ที่จะกล่าวต่อไปนั้น ไม่เพียงแต่คนละชนิดเท่านั้นที่มีความแตกต่าง ในสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกันก็มีความแตกต่าง เช่น คนผิวขาว ผิวดำ ผิวเหลือง ผิวสองสี หรือคนเผือกเป็นต้น แต่ในบางครั้งนั้น เราอาจแยกไม่ออกด้วยสายตาที่มองเห็น เช่น คนที่เป็นฝา-

ภาพวาดโดย สิบเอก ปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์

แฝดกัน ซึ่งดูแล้วแทบแยกไม่ออกเลยว่าใครเป็นใคร แต่เมื่อดูลายมือก็จะพบว่าเป็นคนละคนกัน แต่ถ้าเราไม่มีโอกาสจะไปขอมือเขาดูแล้ว เราก็จะไม่สามารถแยกแยะได้

ทำอย่างไรเราจะสามารถแยกแยะสิ่งมีชีวิตได้ นั่นคือเราต้องมีวิธีการตรวจสอบในระดับชีวโมเลกุล ดีเอ็นเอของสิ่งมีชีวิตนั้น สามารถนำไปใช้ในการหาเอกลักษณ์ที่เฉพาะสำหรับสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิด ไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีชีวภาพที่ทันสมัยที่สุดในปัจจุบันที่ใช้กันอยู่ถือว่าให้ความแม่นยำมากที่สุดด้วย และในปัจจุบันสามารถใช้เป็นหลักฐานทางศาลได้ด้วย ในการแสดงความเป็นเจ้าของพืชสายพันธุ์ใดสายพันธุ์หนึ่ง หรือแม้แต่การพิสูจน์การเป็นพ่อแม่ลูกก็สามารถยอมรับได้

เทคนิคที่กล่าวถึงคือการทำ DNA Fingerprint ซึ่งจะค่อยๆ ให้น้องๆ ค้นเคยและทำความเข้าใจไปเรื่อยๆ เพราะน้องจะได้เข้าใจเทคนิคทางเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรา

(พบกันใหม่ฉบับหน้า)

สมุนไพร พักเขี้ยว

สรรพคุณ: แก้อ่อนใน ขับปัสสาวะ ตอนพิษ ละลายเสมหะ รักษาฝี แก้อักเสบ (ปวดอักเสบ ไข้ดั่งอักเสบ) ระวังอาการไอ ขับลม แก้นวม

- วิธีใช้** 1. พักเขี้ยวต้มน้ำแกงสามารถแก้พิษจากสุรา พิษจากปลาบางชนิด และใช้น้ำบดโรคนิด ท้องร่วงได้
2. ผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง ก็สามารถนำพักเขี้ยวมาทำกับข้าวหรือต้มน้ำแกงรับประทานได้

"คิ้วนาง"

เงารูปบนดวงจันทร์

มนุษย์ทุกชนชาติจะมีจินตนาการเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่บนดวงจันทร์แตกต่างกันไป เช่น คนไทยเชื่อว่ามีการตายอาศัยอยู่ หรือมีตากับยายกำลังตำข้าว ชาวญี่ปุ่นเชื่อว่ากระต่ายกำลังยึนทำไมจิ ชาวมาเลย์เชื่อว่ามิดันไทรอยู่บนนั้น ส่วนชาวจีนเชื่อว่ามีการตายกำลังตำยา หรือมีคนกำลังตัดต้นไม้อยู่ ซึ่งมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่ออย่างหลังนี้ ดังต่อไปนี้

กาลครั้งหนึ่งมีชายหนุ่มคนหนึ่งเป็นคนรักและเมตตา สงสารสัตว์ วันหนึ่งเขาพบนกนางแอ่นตัวหนึ่งตกลงมานอนอยู่ข้างทาง เขาสงสารจึงนำนกไปดูแลรักษาเป็นอย่างดี อีกสองสามวันต่อมาเขาก็หายเป็นปกติบินออกหากินได้ และเมื่อนกนางแอ่นตัวนั้นบินกลับมาอีกครั้งมันก็คาบเมล็ดพืชทองมาให้เมล็ดหนึ่ง เป็นการขอบคุณที่ช่วยรักษาพยาบาล ชายหนุ่มได้นำเมล็ดพืชทองไปปลูกไว้ในสวน ไม่ช้าต้นพืชทองก็เจริญงอกงามและมีลูก เมื่อพืชทองแก่ได้ที่แล้ว เขาก็เอาไปผ่า ปรากฏว่ามีทองทะเล็ดออกมามากมาย ชาวนี้แพร่กระจายไปทั่วหมู่บ้าน ใครๆ ก็พากันชื่นชมยินดีที่ความเมตตาของเขาได้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่าใน

มีชายหนุ่มอีกคนหนึ่งอยากร่ำรวยอย่างชายคนแรก เขาคิดว่าถ้าทำตามอย่างชายคนนั้นแล้วคงจะโชคดี แต่เขาก็กลับเอาไม้หวดนกนางแอ่นตัวหนึ่งที่เกาะบนหลังคา จนมันหล่นลงมาแล้วเขาก็เก็บไปรักษา เมื่อหายแล้ว นกนางแอ่นก็เอาเมล็ดพืชทองมาให้ เขาก็เอาไปปลูก เมื่อพืชทองมีผลและแก่ได้ที่ เขาก็ผ่าพืชทองออก แทนที่จะได้เงินทอง กลับมีชายชราแต่งตัวดี ก้าวออกมาจากกมลพืชทอง ชายชรา กล่าวว่า "เจ้าคนโง่ บูชาเงินเป็นพระเจ้า เมื่ออยากได้เงินก็ตามมา" แล้วชายชราที่งุ่มมือชายหนุ่มมาที่ต้นพืชทองแล้ว

ไต่ขึ้นไปตามเถาพื้ทอง ซึ่งพุ่งปราดไปบนฟ้าอย่างรวดเร็ว ทั้ง 2 ขึ้นไปถึงสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งพื้นถนนทำด้วยหยกฝังอยู่ในพื้นเงิน วงเป็นสีทองส่องแสงสกาว ปรากฏว่าที่แห่งนั้นคือดวงจันทร์ ชายหนุ่มมองดูรอบๆ แล้วก็ขอให้ชายชราพาเขากลับชายชราจึงบอกว่า "ถ้าเจ้าต้องการจะกลับก็ได้ แต่เจ้าต้องโค่นต้นอบเชยต้นนี้ให้สำเร็จ ถ้าโค่นไม่สำเร็จ ก็ต้องอยู่ต่อไป" แล้วชายชราที่ส่งชวานเงินให้ ชายหนุ่มมองดูต้นอบเชยอย่างตื่นตาตื่นใจ เพราะมันไม่ใช่ต้นอบเชยธรรมดา ต้นของมันเป็นทองกึ่งกำกวมเป็นแก้วไม่มีค่า เขาคิดในใจว่า "ถ้าเราโค่นต้นไม้นี้ลงได้แล้วเขาก็กลับบ้านด้วย เขาก็คงไม่ต้องทำมาหากินตลอดชีวิต" เมื่อคิดเช่นนั้นแล้วเขาก็ยกชวานขึ้นจะฟันต้นไม้ แต่ขณะที่ยกชวานขึ้นเขาก็รู้สึกเจ็บแปลบที่หัวไหล่ และเมื่อเหลียวมาดู จึงรู้ว่าเขาถูกโก้วชาวสีเงินจิกเอา เขาจึงไล่โก้วไปให้พ้น แล้วหันกลับมาโค่นต้นอบเชยอีก และก็เหมือนเดิม เจ้าโก้วตัวนั้นคอยจิกเอาอีก เขาก็ต้องเวียนไล่โก้วอยู่อย่างนั้น จนไม่เป็นอันได้โค่นต้นอบเชย กล่าวกันว่า เขายังคงอยู่บนดวงจันทร์จนทุกวันนี้ *

อบเชย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cinnamomum* sp.

ชื่อวงศ์ : Lauraceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้น สูง 4-10 เมตร เปลือก ตัน และใบมีกลิ่นหอม ใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม รูปรีหรือรูปรีแกมขอบขนาน มีเส้นใบเห็นชัดเจน 3 เส้น ดอกช่อ ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง ดอกย่อยขนาดเล็ก สีเหลืองอ่อน ผลเป็นผลสดมีหลายชนิด ได้แก่

1. อบเชยเทศ (*Cinnamomum verum*)
2. อบเชยจีน (*C. cassia*)
3. อบเชยชวา (*C. burmanii*)
4. อบเชยญวน (*C. loureii*)

สรรพคุณ : เปลือกต้น ปungผสมเป็นยาหอมและยานัตถุ์ ทำให้สดชื่น แก้อ่อนเพลีย แก้จุกเสียด

- อ้างอิง :
- 1) ส.พลาชัย. 2538. ไม้ประดับเมืองไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
 - 2) พิเศษจิตร ศรีธัมม์ และคณะ. 2535. สมุนไพรสวนที่กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: ชมรมพฤกษศาสตร์กรุงเทพฯ.
 - 3) สืบมา ผู้พิทักษ์. 2530. สมุนไพรไทย. ตอนที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 - 4) พันธุ์ ฤกษ์พันธ์. 2538. สมุนไพรสวนที่กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

เก็บมาแล้ว

ก่อนอื่นก็ขอกล่าวสวัสดิ์ปีใหม่กับสมาชิกทุกท่านก่อน และในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พ.ศ. 2540 ทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ขออวยพรให้ท่านทั้งหลายที่ร่วมสนองพระราชดำริ ในกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ ได้ประสบแต่ความสุขคิดประสงคสิ่งใดขอให้สมปรารถนาทุกประการ

จุลสาร สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ก็เข้าปีที่ 2 แล้ว เราก็จะเพิ่มเนื้อหาสาระให้มากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์กับสมาชิกทุกท่าน และอยากจะฝากถึงสมาชิกทุกท่านว่า ถ้าหากท่านใดมีเรื่องราวสาระน่ารู้ อยากจะให้จุลสารฯ ของเราช่วยเป็นสื่อเผยแพร่ให้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่าของท้องถิ่น หรือเกร็ดความรู้ทางด้านพืชพันธุ์ต่างๆ เราก็ยินดีอย่างยิ่ง แล้วฉบับหน้าพบกันใหม่

อาลัยอาจารย์สมพงษ์ จิมหลวง

ทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้รับทราบข่าวมาเสียใจอย่างยิ่งจากสภ.จ. หนองคายว่า อาจารย์สมพงษ์ จิมหลวง ศึกษานิเทศก์สภ.จ. หนองคาย เป็นผู้ช่วยประสานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนในจังหวัดหนองคาย ได้ถึงแก่กรรมด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2539 นี้ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ขอแสดงความเสียใจกับครอบครัวของอาจารย์ และหน่วยงานฯ อย่างสุดซึ้ง

ฉบับนี้เรามีเรื่องน่ารู้ของพืชที่คนไทยเราคุ่นเคยและ นำมาใช้ประโยชน์กันเป็นประจำมาฝากกันค่ะ

กล้วยน้ำว้า

ชื่อพื้นเมืองอื่นๆ : กล้วยได้ (เชียงใหม่, เชียงราย) กล้วยตานีอ่อนง (อุบลราชธานี) กล้วยมะลิอ่อนง (จันทบุรี) กล้วยอ่อนง (ชัยภูมิ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Musa sapientum* L.

ชื่อวงศ์ : MUSACEAE

ชื่อสามัญ : Banana, Cultivated Banana

ลักษณะ : ไม้ล้มลุกหลายฤดู มีลำต้นใต้ดิน ส่วนที่เห็นคล้ายลำต้นเหนือดิน คือ กาบใบ ซึ่งซ้อนกันแน่นเป็นลำกลม สูง 2-2.5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ ขนาดใบยาวประมาณ 2 เมตร กว้าง 20-40 เซนติเมตร เส้นใบขนาน เส้นกลางใบเห็นชัดเจน ก้านใบยาว 30 เซนติเมตรขึ้นไป ช่อดอก หรือที่เรียกกันว่าหัวปลี ห้อยลง ยาว 60-130 เซนติเมตร ช่อดอกแต่ละช่อ มีกาบหุ้มช่อ สีแดงปนม่วง รูปรีแกมใบหอก ยาว 15-30 เซนติเมตร ดอกเพศเมียอยู่ตรงโคน และดอกเพศผู้อยู่ทางปลายของปลี เมื่อติดผลจึงมักติดอยู่ตรงโคนหรือตอนบนของปลี ผล มีเนื้อนุ่ม จำนวน 10-15 ผลในแต่ละหวี ผลสุกสีเหลือง

การกระจายพันธุ์ : ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

สภาพนิเวศน์ : ขึ้นได้ทั่วไป

ประโยชน์ : หัวปลี (ช่อดอก) เนื้ออ่อนใจกลางต้น และผลอ่อน ต้มหรือลวกรับประทาน หรือรับประทานสดกับน้ำพริก และแกงเผ็ดต่างๆ ใช้เป็นผักกั้นกับขนมจีน ข้าวย่ำ ถั่วยั่วเตี๋ยมัดไท ฯลฯ นอกจากนี้ยังนำมาประกอบอาหารได้หลายอย่าง เช่น แกงเลียง ต้มกะทิ ผัดหมูหรือไก่ แกงเผ็ด แกงส้ม ผลดิบ ต้มใส่แกงเนื้อ หรือทำกล้วยจาบ ผลสุก รับประทานได้สดๆ หรือทำเป็นของหวาน เช่น กล้วยบวชชี กล้วยกวน กล้วยตาก

อ้างอิง : 1) นุชบา ใจช่วยพัฒนากิจ. 2537 พืชผักพื้นเมืองบางอำเภอของจังหวัดชัยภูมิ. ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2) บุญมาศ ศิลาลัย. 2538. สมุนไพรอีสานศิริกษกร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เทียนพิมพ์

อาหารจานเด็ด

สายบัวต้มปูเค็ม

อาหารจานเด็ดฉบับนี้ขอเสนอ “สายบัว-ต้มปูเค็ม” สูตรท่านผู้หญิงอังกฤษ บุญยัษฐิติ รับรองว่าอร่อยแน่นอน ลองมาตุ๋นกันดีกว่าค่ะ

เครื่องปรุง

สายบัว 1 ก.ก.

ปูเค็ม 7-10 ตัว

มะพร้าว 1/2 ก.ก.

น้ำตาลปีบ 4 ช้อนโต๊ะ

หัวหอม 5-6 หัว

กะปิ 1 ช้อนชา

พริกไทย 10 เม็ด

มะดัน 6-7 ลูก หรือมะขามเปียก 4 ช้อนโต๊ะ

ถ้าไม่เค็มเติมเกลือ

วิธีทำ ต้มกะทิให้ได้ประมาณ 3 ถ้วย ต้มพอเดือด ช้อนหัวกะทิขึ้นไว้ (ใส่มะดันทั้งลูกต้ม พอสุกแกะเม็ดออก) โขลกเครื่องปรุง พริกไทย กะปิ หัวหอมละลายกับกะทิ ใส่สายบัว ปูเค็ม แกะเป็นชิ้นพอคำ เด็ดขาสวนที่เป็นปลายแหลมออก เคี่ยวสักพักหนึ่งพอให้รสปูเค็มออก เติมน้ำตาล ถ้าหากไม่เค็มเติมเกลือหรือน้ำปลาให้ได้ 3 รส **อ้างอิง** ท่านผู้หญิงอังกฤษ บุญยัษฐิติ.

ที่ระลึกเนื่องในวาระอายุครบ 5 รอบ, พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ, อมรโปรดักส์

เกร็ดความรู้

สรรพคุณของพืชผักพื้นเมือง จำแนกตามรส

รสฝาด - สรรพคุณ เป็นฝาดสมาน บิดอาตุ หากรับประทานมากไปทำให้มีอาการผิืดคอ ท้องอืด ท้องผูก ผักพื้นบ้านที่มีรสฝาด ได้แก่ เนียงอ่อน ยอดจิก ยอดมะม่วงหิมพานต์ ผักเม็ก ผักกระโดน ยอดฝรั่ง กัลยาดิน ผลมะตูมอ่อน มะเดื่ออุทุมพร

สืดย่อจาก:

หนังสือผักพื้นบ้าน : ความหมายและภูมิปัญญาของสามัญชนไทย

พฤกษาศาสตร์ศิลป์

สวัสดิศิลป์ใหม่ค่ะสมาชิกฯ ทุกท่าน ฉบับนี้เราก็มีเรื่องของกาพย์กลอน มาให้ท่านได้อ่านกันเช่นเคย ในฉบับนี้คอลัมน์ “เก็บมาเล่า” ได้นำเรื่องราวของกัลยมาลงไปแล้วเราก็เลยถือโอกาสนำบทประพันธ์บางส่วน ของท่าน ศ.พิเศษ ประชิด วามานนท์ ผู้ที่ประพันธ์โคลงสี่สุภาพ “สุคติกล้วย” ไว้เมื่อครั้งท่านได้รับเชิญไปอภิปรายในงานชุมนุมแนวความคิด “กินอยู่อย่างไทยให้สุขภาพดี” ที่หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และก็ขอเชิญชวนทุกท่านที่ชื่นชอบการประพันธ์บทกลอนแนวต่างๆ ร่วมส่งบทกลอนของท่านมาร่วมสนุกกับเราได้ที่มุม “พฤกษาศาสตร์ศิลป์” นี้ละค่ะ

สุคติกล้วย

- ไกลกาบ่วงกล้วย *ดวงใจ ชันนา*
กล้วยเบิกถูกข้อมไ้ม *เซบเก็ล*
กล้วยเสกส่งเก็ลไ้ม *นมแก่น บูชาเสย*
กล้วยเกลื่อนกล่อมพิพิเช็ล *เพ็ลแนบพิณนา ฯ*
- ไ้ทย เก็ลอิสำนไ้ *กลาขกุง สยามแน*
ปลุก ทนอเน็ลกล้วยปุง *ทุงคัม*
กล้วย ฉาบเช็ลมไ้ดุง *นอัยใหญ่ จายเส*
กิน จายทงอัมไ้มอัม *เด็ลจล่อมพยาบาล ฯ*
- เก็ล *กินกล้วยทมนป้อน* *อ้อนทวาน ลูกเส*
แก *กลุ่มกล้วยเน็ลนาน* *เน่าเน็ล*
เจ็ล *จักกล้วยจับกิน* *มานทม่า เพ็ลเสย*
ตาย *ดองกล้วยแว้งเว็ล* *ว่าไ้ทนรกสวรรค์ ฯ*

ศ.พิเศษ ประชิด วามานนท์ ประพันธ์

ที่ปรึกษาทางวิชาการ : ส.ดิเสง ปวี-ฮิล วามานนท์, พล. จีราวุฒิน จันทรประสงศ์, ส. พเยาว์ เกษนิเวงสง์ภาสิด, คณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษาฝ่ายผลิตและฝ่ายเทคนิค : คุณ อีระมาบล พิภพทองพรรณ, คุณ สมศักดิ์ ส้มเกิด, คุณ เอกวุฒิ อุบลชาติบรรพ์, คุณ นวีวรรณ วุฒิกุลไ้ม, คุณชูเกียรติชัย เสง์ถิลา

ผลิตที่ : ฝ่ายผลิตสื่อฯ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303

มุมนี้มีรางวัล
พิเศษ

สวัสดีครับ น้องๆ สมาชิก ที่ได้ขอสวัสดิบัตรใหม่กับทุกๆ คนก่อนนะครับ พบกันอีกเช่นเคยกับปัญหาน่ารู้ ของเรา และต้องบอกว่าดีใจมากเลยที่น้องๆ สนใจ "มุมนี้ มีรางวัล" กันมาก และส่งคำตอบปัญหามาเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ครั้งละหลายร้อยฉบับ รางวัลเราก็จะจัดส่งให้กับผู้ที่ส่ง มาร่วมสนุกกับเราทุกคน สำหรับฉบับนี้ ปัญหาของเรา ก็มีอยู่ว่า พี่ได้ไม่เคยได้ออกไปเที่ยวตามโรงเรียนของน้องๆ เลย แต่พี่ก็อยากรู้จังเลยว่าในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของน้องๆ นั้น มีต้นไม้อะไรปลูกอยู่บ้าง ช่วยบอกพี่ หน่อยนะครับ ปัญหามีดังนี้

ก. พรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของน้องๆ กติกามีอยู่ว่า

1. ต้องบอกชื่อพืช จะเป็นชื่อท้องถิ่นก็ได้ (แต่ควรวงเล็บชื่อ ภาคกลางไว้ด้วย เพราะบางทีพี่ก็ไม่รู้จักเหมือนกัน) หรือชื่อ ไทยภาคกลางก็ได้
2. ต้องแยกออกมาว่าเป็นประเภทใด และบอกประโยชน์ เช่น
 ไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง มีผลรับประทานได้
 พืชผักสวนครัว เช่น ชะอม ใช้ห่อเจ้าปรุงอาหารได้
 สมุนไพร เช่น มะแว้งเครือ ใช้เป็นยาแก้เสมหะได้
 ไม้ประดับ เช่น กุหลาบ ใช้ดอกทำน้ำหอมได้ เป็น ไม้ประดับให้สวยงาม เป็นต้น

ข. ข้อต่อไปเป็นการฝึกฝีมือพร้อมคำบรรยาย

พี่ได้นำรูปภาพผักชนิดหนึ่งมาให้น้องวาดขนาด 6x7 นิ้ว และระบายสีพร้อมกับบอกชื่อ และประโยชน์มาด้วย หวังว่าคงไม่ยากนะครับ เพราะน้องๆ เก่งกันอยู่แล้ว รีบส่ง คำตอบมาก่อนวันที่ 15 ก.พ. 2540 นะครับ พี่ได้รออยู่ สวัสดิ์ครับ

ผั ก าว

กล่องนมมีประโยชน์

คราวที่แล้วมีโอกาสไปเยี่ยมชม สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ที่โรงเรียนบ้านนาโคก อ. สังขม จ. นครราชสีมา เมื่อ เดือนธันวาคม ที่ ผ่านมา ก็ได้เห็นแผ่นป้ายชื่อพรรณไม้ และแผ่นป้ายรหัสพรรณไม้ ของโรงเรียนนี้ ทำด้วยวัสดุที่แปลก กว่าที่โรงเรียนแห่งอื่นๆ เพราะ เขาใช้กล่องนมที่แตกๆ ตีมันม หมดแล้ว มาทำเป็นแผ่นป้ายชื่อ พรรณไม้ และป้ายรหัสพรรณไม้ ซึ่งดูแล้วก็สวยดี และลดปริมาณ ขยะไปด้วยในตัว ซึ่งอาจารย์ของโรงเรียนบ้านนาโคกบอกว่ามีความ คงทน เป็นปี และประหยัดค่าใช้จ่ายโดยนำเอากล่องนมขนาดบรรจุ 200 มล. ที่รับประทานแล้วมาแยกออก ซึ่งด้านในของ กล่องจะด้วย อลูมิเนียมฟอยล์ ทำความสะอาดให้ แห้ง ตัดแต่งขอบ ถ้าจะ ทำเป็นแผ่นป้ายชื่อพรรณไม้ ก็ตัด ขอบด้านนอกให้ดูสวยงาม หรือ ถ้าจะทำเป็นแผ่นป้ายรหัส ก็ตัดขอบให้มีความกว้างประมาณ 1.5 นิ้ว

ความยาวตาม ขนาดกล่อง เขียนด้วยปากกาน้ำเงิน แล้วนำไปแขวน ไว้ที่ต้นไม้ตามต้องการ นี่ก็เป็นการทำแผ่นป้ายชื่อ และป้าย รหัสที่ เรียกว่าสะดวก ประหยัด และนำของเหลือใช้มาทำ ให้เป็นประโยชน์ และคงทนพอสมควร โรงเรียนใช้วิธีการนี้มาประมาณ 1 ปี ป้ายยังคงอยู่ในสภาพดี

ขอขอบคุณอาจารย์โรงเรียนบ้านนาโคกที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก และให้ข้อมูลกับเรา

ธีรพันธ์ ศัยนันท์

ติดต่อได้ที่ คุณพรชัย ชูขามาศ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สวนจิตรลดา อ.ราชวโฑ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303